

כניסת שבת:
ירושלים: 19:10
ת"א: 19:26
חיפה: 19:19
באר-שבע: 19:27

יציאת שבת:
ירושלים: 20:29
ת"א: 20:31
חיפה: 20:33
באר-שבע: 20:30

יריית פתיחה / אישי פרי

את האמירה הנדושה אך הקולעת והחכמה: "בלי עבר - אין עתיד". בלי העבר היהודי הגדוש והרווי לקחים, אין לו לעתיד כל אחיזה. הוא עשוי, כמו עוד אידיאות זמניות ונחשקות, להתמוסס בפנים של צאצאינו.

וכלפי מה הדברים אמורים? לבטח תשאלו. אז הנה: מי שמאזין לקולות הצורמים למדי הנשמעים מכיוונה של 'ועדת פרי' לבטח חושב (כמו מרבית הנוער הצעיר בישראל) כי החרדים זו סוג של המצאה חדשה. סוג של בובות תיאטרון שהולידו הוויה גלותית זרה וחריגה בלב ההוויה הארצי-ישראלית הסואנת והמטורפת כל-כך. כמו השיקו לעצמם קן חמים ומסוגר בלב ההמון. אפילו תיירי מדינת 'תל-אביב' שפוגשים בחרדי במסגרת סיורי יום השישי בשכונה הציורית נחלאות בירושלים, לא מסוגלים להסתיר התרגשותם, ומתפעמים לנוכח היצור הנושן הזה. לא מבינים מהיכן הוא צץ לו. חושבים אותו לאובייקט חזותי "מתויר".

אם לא - איך תסבירו את הדאגה הכנה והעמוקה לעתידם של בני העם החרדי אשר לא הוגים, רחמנא ליצלן, בלימודי הליב"ה הקדושים. אם לא - איך תסבירו את הרצון הכנה כל-כך לגאול את היהודים הללו מעולם המכביד והמעיק.

שעתה הקשה של 'ועדת פרי', זו השעה להסיר את הלוט מעל סיפורה של החרדיות הארצי-ישראלית. זו השעה להזכיר לכולם,

1. 'יש עתיד'?

אפתח בנימה אישית: לעיתים, כאשר אני פותח בתפילת העמידה ('שמונה עשרה'), אני נרעש נרגש. ליבי גואה. בלב הברכה הראשונה של התפילה הזו, היהודי מזכיר שהאלוקים, אליו הוא שופך תפילה, הוא "אלו-הי אברהם יצחק ויעקב". לפתע אני קולט שאני לא לבד. מאחורי ניצבים אפוא דורות דורות, רבים מספור, של אבות ואימהות ובראשם אראלי האומה - אברהם יצחק ויעקב, שנשאו עיניים לשמיים בתפילה. לפתע, משק כנפי ההיסטוריה לוקח אותי למקום עתיק, ואני חש חוליה בשרשרת היסטורית ענפה ומרהיבה כל-כך.

רעיון זה, נעוץ הוא בפרשת השבוע: "באר חפרוה שרים - כרוה נדיבי עם". כלומר: את בארו היהודי המבעבע של עמנו, חפרו ענקי-רוח של דורות עברו. בזכות השורשים העמוקים שנטעו - אנחנו כאן.

יוזכר: עם ישראל לא עיצב דמות רק בהורתה ולידתה של הציונות. זה התחיל הרבה לפני. עם ישראל התחיל את סיפורו ההיסטורי עלי-חלד מאברהם יצחק ויעקב. לא מלפני 65 שנה. לעיתים צריך להזכיר לחכמי הדור הישראלי

השבוע בגליון:

4

ביקורת: כשדורון שפר נהיה 'מבין' בישיבות

מדוע אוסר רב הכותל הכנסת עלונים לתחום המקום הקדוש?

3
2

אישי פרי כותב בדם - לב ל'ועדת פרי'

ניסויים רפואיים; הפן היהודי

4

וגם הוא חזר - לשורר:

אישי פרי משורר שיר הערצה ל'איש של פעם'

רק ב'פרשניית' השבוע!

גליון "פרשניית השבוע" - כי יהודי זה חזויה!

עורך ראשי: הסופר אישי פרי. יועץ תוכן: יצחק העברי. הגהה: שמוליק כהן. לקבלת הגליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867.

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

כי החרדיות יש לה זכות ראשונים וכי ידה על העליונה. החילונית היא היא שנולדה ממש אתמול.

זו השעה להחזיר את הגאווה היהודית לעיניים.

נכון, אולי סבא של כולנו - שלי וגם שלך הקורא - לא היה נראה חרדי בפלטפורמה העכשווית (ואולי גם החילונים של פעם לא היו נראים כהחילונים דהיום), אך מכל-מקום, חיי היהדות היו המציאות הקלאסית של עמנו. החרדים, סך-הכל ממשיכים את המורשת בת ה-3,000 שנה. זה כל הסיפור.

אחד מהכזבים האיומים שהביאה עימה הציונות (וזו כנראה הייתה גם האסטרטגיה שלה) היה להפוך את הדת למשהו ארכאי, מנוון ומיושן, שיאהבו לסלוד ממנו. הנוער הישראלי התמים קנה את זה. היה בור בכל הקשור לזיקה יהודית. שכח שה"חרדים", כן, אלו שכל-כך מבעיתים אותנו, הם בעצם סבא וסבא של סבא של כולנו. הם לא חדשים על המפה. איפכא - החילונית בעלת האלמנטים הנכריים היא החדשה והמודרנית.

והאידיאה עלובת-הנפש הזו עודנה לא ירדה מסדר היום. לא פס עידן.

חברי 'ועדת פרי': נא, גם אם לקולם של החרדים של ימינו אינכם קשובים, הקשיבו לקול העתיק של הסבים שלכם-של כולנו. הקשיבו לקולם האילם של ריבואות של יהודים - אחינו, דמנו ובשרנו, שצעדו לעבר כבשני האש, ביקוד ליבם אש של תורה. האזינו לקולם הדומם של שוכני-עפר, אשר צועקים מן האדמה: "תורת השם תמימה משיבת נפש". הביטו היישר לעיניים של האימהות של כולנו שהצדיעו ללימוד התורה בכל עת!

אל נא, אל תכרכו טבעת-חנק בגרונו ותאלימו את קול הלימוד המתוק והמתרונן של סבא של כולנו! האזינו לזעקתו!

לתשומת-לב חברי הועדה הנמנים על קוראינו!

2. מסר ליוכי ברנדס!

אין תקדים ואח-ורע לדרישה הזו, בכל מקצוע לימודי אחר בתבל. כך שנו חז"ל (ברכות סג, א): "זאת התורה אדם כי ימות באוהל - אין התורה מתקיימת - אלא במי שממית עצמו עליה" (פירוש: מבטל ומכניע תאוותיו בדרך לעיונה וליבונה).

בעין-בשר כשלנו, נראית דרישה זו כתמוהה; מדוע הדרך לתורה עוברת דרך ההתקדשות והזיכרון? כלום אפוא מו"מ תורתית מעמיק לא יוכל להתנהל גם מבלעדי דיכוי כל תחושות ומאווים אנושיים?!

המסר בדבר הינו, כי התורה בעצמותה היא אלוקית ועל-אנושית. מי שלומד את התורה ומוהל ומטמיע בה את הגיגיו האישיים שלו, כמו דוגמת יוכי ברנדס, הנוהגת בחז"ל כאילו היו מכריה שישבו איתה לקפה במסעדה, משילה את הנשמה מהתורה והופכת אותה לפולקלור.. לפיכך, הדרך לליבונה עובר רק דרך קביעת ייעוד אלוקי רם זה, ולא כשה'אני' ההוגה והחושב נושף בעורפך.

לתשומת לב הקוראת, יוכי ברנדס!

בגדר "נדר מצווה"

בגמרא (בדרים ת, א) שנינו: האומר אקום ואשנה פרק זה - נדר גדול נדר לאלוקי ישראל. ותמאה הגמרא: הלא "מושבע ועומד מהר-סיני, ואין שבועה חלה על שבועה", ומשיבה, כי האדם עושה זאת לזרוז עצמו, ולא בתורת "שבועה". ראשית עלינו להבין, מהו בדיוק גדר הנדר לקיום מצווה - הלא בתחילה משמע בגמרא כי מדובר ב"נדר", ואילו לאחר-מכן משמע כי מדובר ב"שבועה". ובאמת בפירושו ה'תוספות' נקטו כי מדובר בשבועה של ממש וכי "יד" (רמז משמעותי לכוונתו) להגם מועיל, אלא שלשון הגמרא צריך ביאור. ברם, ברא"ש משמע כי לא מדובר ב"נדר ממש".

ויש להבין: הלא לכאורה מה שייך "נדר" על פעולה, שאינה אלא דין של האדם לבצע ולא דין שכוון בהקשר להחפץ, והלא נדר טעון שיהא "איסור על החפץ", (ראה לעיל ב, ב ובר"ן נקט שלכן מדובר אפוא בשבועה ולא בנדר).

ובאמת, שכלפי הסוגיה שלנו, התמיהה הזו מפשירה, שכן, כאן האיש נודר "אשנה פרק זה", וכבר תמיהו כל ה'ראשונים' (וראה ספר, שלמי נדרים") הלא אין כלל מצווה בפרק זה, אלא לימוד תורה באורח כללי, ומדוע נחשב הוא שעל נדרו מושבע ועומד מהר-סיני.

אכן, נראה, כי הם דברינו: שכן, הן נכון הוא שלעולם גדר דין "נדר" הוא ודאי על החפץ, ובהתאם לכך בנשבע לקיים מצווה, החפץ לא שייך כאן לסיפור, אך כאשר נודר לשנות פרק זה, ומחיל המצווה על משהו מסוים - כאשר במסגרת עצמותה אינה מוגדרת, שוב כן מדובר באיסור-חובה על החפץ. נמצא אם-כן, שלעולם אנו דורשים שהדבר יחול על החפץ - הן בנדרי איסור, הן בנדרי מצווה.

ובאמת, דבר זה טעון חקירה ודרישה: האם "נדר מצווה", הינם בגדר "נדר" רגיל - הדורש מטבע הדברים שהחפץ עצמו יסופח אליו לנדר, או שמא אין הדבר כן. והדבר תלוי מהגדרו של "נדר מצווה", ועד כמה תלוי הוא ומחובר ל"פרשת נדרים" של התורה.

על כן בשבועה הבאה, בעזרת השם.

שאלה: איך מעניקים סיפוק ושמחה פנימית במצווה לילד ולחניך, כדי שלא ייסחף אחרי פיתויי החברה והזמן?

תשובה:

התשובה מתחלקת לשני ענפים - שהם בעצם משורש אחד: 1. התורה מצווה "ולמדתם.. לדבר בם". רש"י מפרש שיהיה עיקר דיבורך בם, בתורה: "עשם עיקר ואל תעשם טפל". ההורים והמורים צריכים להוות דמות ודוגמא לילדיהם ותלמידיהם. לכן צריכים לשקול מעשיהם ודבורם ולהקנות להם ערך הבורא ושהוא בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את התורה להורות לנו הדרך הישרה בעולם ולהשריש אמונה ובטחון שרוצה להטיב לנו כיום ובמתן שכר לעתיד לבוא.

2. "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", "שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב" השמחה באה ע"י שמשתפים במצוות, מביאים למצב של לגרום לילדים ולתלמידים להתנהג במצוות על ידי סיפורי צדיקים בהקשרים הללו, וכן בשעת מעשה כגון מציאת אבידה, לתאר לילד את הצער של המאבד ואת שמחתו עם השבת האבידה אליו, לגרום גם לילד המקיים את ה'השבת אבידה' להיות שמח מקיום המצווה שבה זכה. כל זאת גורם לילדינו ותלמידינו לשמוח בעבודת הבורא, וגם כשיהיה להם קשה יותר (כגון להשיב חפץ יקר וחשוב) יזכרו את השמחה של קיום המצווה. יהי הרצון שנזכה לראות דורות ישרים מבורכים, אמן.

*הכותב הינו יועץ חינוכי בעיר רחובות

הכר את הרב

צוהר
לרב בישראל

הרב: שמואל רבינוביץ'. גיל: 43. מקום מגורים: ירושלים.

דומה כי למרות שמשדר ייצוגיות ממלכתית, ביאות לתפקיד של רב הכותל והמקומות הקדושים, מצליח הרב רבינוביץ' לשמור בקפידה ובעוצמה על הערכים היהודיים במקום הרגיש. כך דואג הוא בצנעה ובדרכי נועם להותיר את הכותל קדוש וצנוע - לבל יחללוהו אחרים, אם באירועים המוניים שנערכים ברחבתו ואם באמצעות התנגדות עיקשת לפרובוקציות שונות במקום.

הרב רבינוביץ' בוגר ישיבת קול תורה בירושלים, מכהן כרב הכותל החל משנת תש"ס, זאת במינוי של שר הדתות דאז, יוסי ביילין. הוא התקין תקנות שגרמו לרבים להרים גבה - כמו להרחיק קבצנים מסכנים מאזור הכותל, כאשר תמונותיהם מוצבות בעמדות הבידוק הביטחוניות לשם זיהוי.

לצד זאת, אסר להכניס עלוני שבת לכותל המערבי בכמות של יותר מ-30 עלונים. בעבר, כאשר ביקשו את תגובתו של הרב לצעד, שנראה דרקוני בעליל, השיבו בלשכתו: "בגלל הניסיונות להכניס פרסומים שונים שאינם מתאימים לקדושת הכותל המערבי, ופעמים שהם פוגעים ומחללים אותו, יש איסור להכניס פרסומים כלשהם מבלי אישור מראש. תקנה זו היא מגובית בחוק המקומות הקדושים! כותבי עלוני "פרשת שבוע" יודעים לתאם הכנסת העלונים עם אחראי משמרת ביום שישי, ובכך מתאפשרת הכנסת העלונים".

מידי ליל שבת, משמש הרב רבינוביץ' כחזן במניין החסידי הגדול של 'קבלת שבת' בטבורה של מערת הכותל. בשל איום של גורמים קיצוניים בציבור החרדי, על רקע התמנותו לאחד מחברי ועד הניהול של מירון, הוצב לרב רבינוביץ' מאבטח צמוד. הרב רבינוביץ' חיבר ספר שאלות ותשובות 'שערי ציון', בו עוסק בשלל סוגיות הלכתיות הנוגעות לכותל, בצירוף התכתבויות בנושאים הנדונים, עם בכירי הפוסקים החרדים.

תרבות - ספרות - דעות

אמני תרבות כהוגי-דעה / תופעה

את עמיתי נדב גלעד-גדליה אני מעריך ומוקיר. הוא איש סופר מוכשר. שפתו הקולחת ומשובבת-הלב בהחלט גורמת לי לצימאון לקרוא את תכניו. אך לאחרונה, עובר בי הרהור נוסף. זה קורה בעקבות ראיון שהוא מפרסם בעיתון הציבור הדתי 'שביעי' עם דורון שפר, איש הכדורסל ששב בתשובה ומוציא לאור ספר בשם 'ענני'.

דורון שפר הוא חוזר בתשובה טרי, יחסית (עשור פלוס זה לא הרבה). בראו ענק מגיע לו על המהפך שחולל בחייו, למרות חיי התהילה הזוהרים שהיו מנת חלקו בעולם הספורט הישראלי, הוא נטשם לטובת היהדות. אבל משהו צרם לי בראיון הזה: ברגע שגלעד-גדליה שאל את אמון התרבות לשעבר מה דעתו באשר לסוגיית גיוס בני הישיבות. כאן, כבר לא יכולתי הייתי להבליג. נכון, נדב, שזה מה-זה פיקנטי לשאול אדם עם תהפוכות-חיים שכלו את השאלה המסקרנת והאקטואלית, אבל יש גבול לכל תעלול: לא כל אמון תרבות, אפילו אם שב בתשובה, יכול לחוות דעה בנושאים יהודיים רגישים והרי-גורל. דבר כזה נתון לסופר-מומחים בתחום, קרי: ענקי הרוח של הדור האחרון שלנו.

צריך להיות קצת יותר ממימנם כדי לנסות לחשוב שדורון שפר, חוזר בתשובה טרי יחסית, כאמור, יסבור כי בני הישיבות הם משאת נפשה של האומה, גם כאשר מדובר במחיר של רבבות כאלו שעושים 'תורתם אומנותם'.

הדבר הזה מתחבר לי עם השאלה שהציג גלעד-גדליה בפני האיש בסוגיית הפוליטיקה החדשה. כביכול, איש תרבות ורוח נהפך כבר למבין דגול בכל נושא ועניין.

סיפורו של הראיון ב'שביעי' הוא רק מיקרו קוסמוס לתופעה רחבת-היקף: שלמה ארצי כבר כותב טור דעה והגות ב'דיעות' וחונך דאום מנחיל 'השקפה יהודית' לחרדים בעיתון. זהו סיפור אחד גדול של עולם שהדעת נעלמה ממנו כבר מזמן. וחבל.

רפואה והלכה

שאלה: בישראל מתפתחת חגמה חדשה-ישנה של ניסויים בבני אדם - המותר הדבר? (2)

תשובה:

כאמור, בסוגיה זו עסקו גם גדולי ובכירי הפוסקים. בספר שאלות ותשובות 'ציץ אליעזר' לרבי אליעזר יהודה וולדינברג זצ"ל (כרך י"ג סימן ק"א) נוקט חבר בית הדין הגדול, כי אין לאדם כלל חובה להציל בגופו את האחר מדין "לא תעמוד על דם רעך", וכי כל מה שמוצאים אנו זאת, זה רק עזרה פיזית, אך לא על חשבון הגוף עצמו. (דבר זה, אגב, טעון עומק, זאת מאחר ויודעים אנו כי בתרומת דם, כן נקטו הפוסקים שישנה מצווה בכך משום "לא תעמוד על דם רעך", זאת למרות כי מדובר בהענקת חלק מהגוף לשם האחר). וראה עוד בספר "תורת הרפואה" (עמ' 284) שהרחיב בסוגיה והעלה זאת בהקשר לנדון הנודע שהועלה כאן לא אחת, בעניין כניסה לספק סכנה לשם הצלת האחר, שלדעת מרבית הפוסקים הדבר אסור לחלוטין. (ראה עוד תלמוד מכות יא, ב). עם-זאת, אנו עוסקים בנדון כאשר אין כאן חשש של נזק בריאותי למנוסה.

המדור בחסות:

פינת האיחולים

מזל"ט גדול!

לחבר יקר, בן תורה ברמ"ח ושס"ה, מעדת תימן המפוארת, מרום מקייטן (בן הרב אברהם, רבו של כפר זיתים) - עם אירוסין עם יעל חוברה תחי' (בת הרב אוריאל - רבו של נחליאל) - . נחת יהודית אמיתית לשני היישובים!

עיתונאי 'יום ליום'

אקטואליה / ישראל פרץ

בין גיוס החרדים לרצח בבר-נוער; לדמותה של תקשורת

עד לפני ימים אחדים היה נושא גיוס החרדים, הלוהט מתמיד. הצהרות תקשורתיות נזרקו לאוויר מצידם של חברי הוועדה לנושא והעולם היהודי געש; חיכה לבשורה המיוחלת: גאולת החרדים מהגטו שביצרו לעצמם.

אלא, שימים אחרי, כבר הפך הנושא לשולי מתמיד. פיצוח הרצח המסתורי בבר-נוער הפך אפוא לשיחת היום. ופתאום אפשר, לא להאמין, להסתדר, גם בלי מבול שטנה אנטי-חרדית.

השאלה היותר מעניינת הינה, להכין נעלמה תופעת החרדה מאי-גיוס החרדים שהביע כל העת יאיר לפיד. איך פתאום רוחות הזעף נרגעו? התשובה היא ברורה מידי: איש לא רוצה בגיוס של הציבור היהודי-חרדי במדינת היהודים. לפיד רוצה לגייס עוד רבבות מצביעים לקלפי בבחירות הבאות. זה יקרה כאשר ימתח את החבל, ובלהטוטים תקשורתיים מפעימים יראה לכולם כי הנה הוא הולך לשנות. אך אופס, ברגע האחרון משהו שם יפול. מסקנה: אין כל חדש תחת השמש.

'איש של פעם' / אבישי פרי

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לחיי הפשטות, התום והאמת, חיי הטעם

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לימים בהם טעמם של הגינונים עומעם

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לאבנים - שדיברו, ולב בהם פעם

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לדמויות שאצלם הלב בשקט רעם

אם רק הייתי יכול
הייתי חוזר לפעם
לעולם נטול-הטכניקה, עולם של בלי לע"מ

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לדור בו היחצו"ן היה זר לעם

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לימים בהם היו אנשים שנטרו ערכים בדם

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לאנשים עם לב רחב וגדול שבו מאכלסים את כולם..

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
וכשוט הייתי 'איש של פעם'..

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לקולו של החנווני המתוק ואף לקולו של החלבן השפוף גם

אם רק הייתי יכול...
הייתי חוזר לפעם
לבארות ולמים, דור בו לא רושפים עבי השמים, ואיש לא ידעם

אך, האמת היא כי לא אבדה תקווה:
עוד עשור, וודאי יובל, יפטירו בניי בתשוקה, בפני אבא:
"אתה, אבא, מהאנשים של פעם..."

הגיליון מודפס ב- "דפוס רבי עקיבא" -
הדפסת חוברות וקונטרסים
בהתחייבות למחיר הזול ביותר!
רבי עקיבא פי' ירמיהו ב"ב, טל':
036186186

הטלוויזיה האירופאית מתעניינת בירושלים

צלמי ה-ard, הגיעו לשכונת בית ישראל במטרה לבחון את תחנות עיר הנצח, ממבט הרכבת הקלה >> 'מבט', נוסח אירופה

יוסף חיים שניידר, יהודי (בן-ישיבה לשעבר), כתב הטלוויזיה האירופאית רבת-התהודה באירופה, מסייר ברכבת הקלה ועובר בין תחנות העיר ירושלים. הוא חולף, בין היתר, גם בשכונת מאה שערים ובית ישראל, ומציב פיסות זעירות של הצצה לעולם המתגוררים בהם.

בשעת צהריים של ראשון השבוע, הגיע ישראל ג., מי שתדרך את צלמי הטלוויזיה של הראשון, לשכונת החרדיות, סקר את ישיבת מיר, בית הכנסת המרכזי של השכונה וכן את מבואותיהם המפותלים של השכונות הוותיקות. כן ביקר בחנות כובעים באזור התושבים, כצפוי, לא בדיוק הבינו את ייעודו של הסרט. אפילו הביעו חשד לנוכח המצלמה המפלצתית. אך השהייה הקצרה של גורמי התקשורת לא נתנה שהות לעוברי-אורח למחות.

"הסרט אורכו כחצי שעה", הסביר לנו ישראל, והוסיף: "לרשת הטלוויזיה הזו מיליוני צופים".

אז מה בעצם המסר שייראו הצופים האירופאים? לא בטוח שכלל יהיה כזה. הם יכירו קצת יותר את ירושלים היהודית. ואיזה מבט הם יקבלו עליה? זה תלוי בשניידר. רק הוא יחליט.

"לקנות" / תגובה

איש 'העדה החרדית' (לשעבר), שמואל חיים פפנהיים, קרא את הדברים שנכתבו כאן על הרב סתיו ומאידך על הרב לאו, והוא התקומם. הנה המכתב ששיגר למערכת:

ערב טוב.

מאוד מעניין הגיליון הנוכחי, ישנם מאמרי פתיחה מאלפים ומעוררי השראה, נופת צופים.

אבל משהו בגיליון הזה נראה בעיני כמאוד מיליטנטי, אני יודע שהגיליון נשלח לאנשים שלא כ"כ רגילים לשפה פנים חרדית ישיבתית, ומעניין אותי מה טעם יש במאמרים כ"כ מגמתיים; לקנות מתרפסת להרב דוד לאו מצד אחד, והוקעה כעל עמוד הקלון את הרב דוד סתיו? וגם תוכן הדברים במאמרים! משהו לא מובן לי. האם שוחחת פעם עם ר' דוד סתיו? ראית את גודל תורתו? בחנת את יראת השמים שלו? דווקא אני הייתי שבת עם שניהם הרב לאו והרב סתיו, והרב סתיו נראה היה לי פי כמה.

כבר אמרו המושלים: קל להיות מבקר מלהיות מחבר, אני אוהב את הגיליון שלך ואת צורת הדברים שלו, אבל משהו השבוע התפקשש כאן, אולי זה בגלל המזל טוב ליעקב ב. פרידמן, שזה הולך ביחד...???

בכבוד ובהערכה
שמואל ח. פפנהיים

תגובת המערכת: "איש לא שילם כסף. מותר גם לאחל מזל"ט לדוד העורך הראשי. לא אמור להיות הקשר בין הדברים. "הדברים הביאו את ההלך-רוח הציבורי (שכנראה אינך חלק ממנו). הרב פפנהיים, אנחנו יודעים שאתה חושב מקורי. גם אנחנו כאלו. אבל בכל אופן אין זו סיבה לחשוב הפוך ובוטה מכולם; כולנו יודעים מה עמדות הרב סתיו ואין להתעלם מזה. תקרא ויקפדיה. איננו מלקקים לאיש. אנו חפים מאינטרסים. בכנות. אין לנו גם מד לבחון מי "נראה לי", ועד כמה. שיהיה בהצלחה".